I.David: Kdo rychle pomáhá dvakrát pomáhá – to ale Brusel neumí. Co vlastně Evropský Parlament odhlasoval?

- CZ24 News | 29. března 2020

EU: Jak velká, a jak rychlá je pomoc z Evropské komise si řekneme za pár měsíců. Byl jsem si jist, že návrh projde. Chci ale ukázat, jaká je jeho podstata. To, co jim jednoduše musíme zaplatit, nám po kouskách složitě vracejí. Určitě je to lepší, než kdyby nevrátili nic. Stejně ale budou trvat na obrovských nákladech na "zelený úděl", takže přijdeme o další peníze, které nám zase z části budou laskavě kompenzovat… Jinak to Evropská komise neumí. Pokud si někdo myslí, že je to tak správně a máme za to být nekonečně vděčni, nemíním to komentovat.

Média hlavního proudu jásají, že EU pomůže členským státům v boji s koronavirem. V článcích lze nají různé údaje o tom, kolik ČR údajně dostane z EU – od 25 do 50 miliard Kč. Prý jsme to včera odhlasovali v Evropském parlamentu (EP). Nic takového však není pravda. V tuto chvíli vůbec není jasné jestli něco dostaneme, ani kolik by to eventuálně mohlo být. Ještě totiž musí být Evropskou komisí schváleno mnoho prováděcích předpisů. Teprve podle jejich obsahu bude možné aspoň předpovídat nějaké částky. To co tvrdí média jsou jen „hausnumera".

Musím zde uvést na pravou míru, co vlastně EP odhlasoval. Podle zápisu z jednání jsem byl jediným europoslancem, který hlasoval proti. Ostatní včera odhlasovali, že Evropská komise může provést rozpočtové změny v objemu 37,8 miliardy eur. Nejsou to žádné peníze navíc, ale pouhé administrativní přesuny mezi rozpočtovými kapitolami a změny zmocnění k jejich použití. A jejich cesta k příjemcům bude zatraceně dlouhá.

Přímo na boj s koronavirem má jít v rámci celé EU 800 milionů eur (20 miliard Kč). Podle schválené novely nařízení, jimiž byly zřízeny Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský fond soudržnosti a Evropský sociální fond, bude možné část peněz, které do nich byly přiděleny, použít na pomoc zdravotnickým systémům členských států postižených koronavirem. Část však má jít na podporu podniků, které vyvíjí prostředky proti koronaviru. Pro srovnání – jen ČR v roce 2017 vynaložila na zdravotnictví z veřejných rozpočtů 387 miliard Kč. Příspěvek EU po rozdělení mezi všechny postižené členské státy je tedy bagatelní.

Prakticky stejné je to i s pomocí podnikům, které jsou ekonomicky postiženy následky koronavirové krize. Pro ně EP umožnil Komisi v rozpočtu přesunout 37 miliard eur. V rámci celé EU jde o 925 miliard Kč. Na první pohled to působí dojmem velkého čísla. Ve srovnání s údaji o národní pomoci podnikům ze státních rozpočtů to už tak impozantně nevypadá. Jen ČR zatím vyčlenila na pomoc podnikům 330 miliard Kč. Německo poskytne svým podnikům v přepočtu 12,8 bilionu Kč.

Nejhorší na celém návrhu předloženém Evropskou komisí však považuji metodu pomoci. Celý systém bude extrémně pomalý a administrativně náročný. Členské státy budou muset předložit změny národních programů spolufinancovaných EU. Tyto změny bude muset odsouhlasit Evropská komise. V odhlasovaném nařízení je výslovně stanoveno, že „změny programů musí splnit všechny regulatorní požadavky a musí být předem schváleny monitorovacím výborem."

V praxi to znamená, že o tom, komu a jak se pomůže, nebude rozhodovat vláda členského státu, ale úředníci v Bruselu. Ti budou moci změnu programu klidně i několikrát vládě vrátit k přepsání. Vlády tedy nebudou moci v případě podpor upřednostnit domácí firmy. A to dokonce ani tak, že by

stanovily, že celá dotace nebo aspoň její část musí být použita na nákup vybavení od domácích firem. Nebo, že při realizaci díla musí být aspoň nadpoloviční podíl zaměstnanců příslušné země. Mám velkou obavu, že tak jak je nařízení EU napsáno, bude sloužit opět z větší části nadnárodním korporacím, které mají na účtech dost peněz, aby si mohli zaplatit drahé specialisty, kteří umí vyplňovat složité žádosti o dotace. Obávám se, že k malým podnikům a živnostníkům, kteří ekonomicky trpí nejvíc, se nedostane téměř žádná pomoc z EU.

Schválený text neumožňuje ani žádná zjednodušení. Teprve po schválení změny národního dotačního programu z příslušných fondů budou moci ministerstva začít připravovat vypsání dotačních výzev. Jejich text opět bude muset podléhat souhlasu úředníků z Bruselu. A ti jej opět mohou ministerstvům klidně několikrát vrátit k přepracování nebo doplnění či proškrtání.

Žádosti se opět budou podávat na obvyklých velmi složitých formulářích. Jako ředitel Psychiatrické nemocnice v Praze Bohnicích jsem zažil podávání několika dotačních žádostí. Vždy šlo o fascikly o několika stech stranách. Prakticky je nelze zpracovat bez pomoci drahých najatých expertů ze speciálních agentur. Programy také vždy počítají s tím, že si je příjemce najme. A náklady na ně jsou tzv. „uznatelný výdaj“. Což znamená, že nemalá část peněz nepůjde do zdravotnictví ani postiženým podnikům, ale „vyplňovačům žádostí“, kteří mají stále konjunkturu bez ohledu na COVID-19.

Takhle Brusel funguje. Jinak to neumí. Všechno bych to byl ochoten „se skřípěním zubů“ akceptovat, pokud by Komise byla ochotna postiženým zemím pomoci rychle. Šlo by to udělat například tak, že by ihned po vyhlášení novelizovaného nařízení začala vyplácet postiženým členským státům zálohy ve výši aspoň 75% nároku na dotace. Finanční nařízení, což je obdoba českých rozpočtových pravidel, již v nyní platném znění umožňují poskytování záloh až 75%. V takovéto naléhavé situaci bych považoval za optimální vyplácet zálohy ve výši 90%. Když už byl k novelizaci otevřen text řady nařízení bylo možné do legislativního textu pro tento mimořádný případ napsat výjimku, která by umožňovala i 90 nebo 99% zálohy. S tím, že poté se to vyúčtuje a vyrovná. A přeplatky by byly vraceny.

Nastavení maximální výše záloh bych považoval za slušnou formu pomoci. Zvlášť v situaci, kdy ani COVID -19 nejpostiženějším státům není umožněno snížení odvodu příspěvku do Bruselu. Každý členský stát tedy musí do rozpočtu EU platit v plné výši. A Evropská komise v sobě nemá ani tolik slušnosti, aby postiženým zemím, jejichž rozpočty enormně „krvácí“ poskytla zálohu ve výši, kterou jim umožňují stávající pravidla. Komisí předložené ustanovení o vyplácení záloh ve výši 25% považuji za DRZÝ A CYNICKÝ VÝSMĚCH AROGANTNÍCH ÚŘEDNÍKŮ všem lékařům, zdravotníkům a dalším, kteří v první linii boje s pandemii denně riskují své životy.

Frakce Identita demokracie (ID) předložila pozměňovací návrh na zvýšení záloh. Byl to jeden z 5 pozměňovacích návrhů, které byly během jednání v nouzovém režimu umožněny. Byl však odmítnut. Proto jsem hlasoval proti návrhu předloženému Komisí. I když jsem byl podle zápisu z jednání jediným europoslancem, který proti návrhu Komise hlasoval.

Reálně to bude fungovat tak, že teprve až po schválení textu dotačních výzev budou moci být v členských státech vyhlášeny. Rozpočty členských států budou mnoho měsíců poskytovat dotační peníze ze 75% ze svého. Teprve až poté, kdy budou peníze utraceny a příslušné účetní doklady schváleny eurokraty v Bruselu, budou členským státům uvolněny ¾ peněz. Ze zkušenosti s čerpáním fondů EU odhaduji, že to nebude dříve než za 1,5 až 2 roky.

Tohle není žádná pomoc. Vzít v kritické situaci státům peníze a během krize jim vrátit jen ¼ s tím, že zbytek možná dostanou nejdříve za rok – spíše ale za 2 roky, považuji za nesmyslné zavazení postiženým hraničící až se sabotáží záchranných prací. EU nepomáhá. Jen to o sobě halasně vytrubuje do světa. Ve skutečnosti spíš škodí.